

Schuldenvrije buurt - 16 juni 2022

“Een schuldenvrije buurt. Begin aan kant van bewoners, niet aan kant van het systeem.” Zegt wethouder Moorman.

Dat bewoners deel uitmaken van de oplossing is inmiddels logisch. Maar ook de noodzaak om bruggen te bouwen met “tussenruimten” voor reflectie op, en leren van wat goed en wat misgaat in de samenwerking tussen professionals en bewoners die vertrouwen hebben van de buurt.

Op 16 juni jl. gingen we in gesprek hierover. In Amsterdam zijn een viertal praktijken waarin we experimenteren in ‘de tussenruimte’. Schulden komen zelden alleen. De gedeelde conclusie uit deze vier praktijken is dat samenwerking en het bieden van perspectief belangrijk is.

Onder leiding van Martin Stam (oud-lector Outreach Work and Innovation) gingen we in gesprek met de gemeente en 4 praktijken in de wijk, over hun successen en obstakels:

- Nieuw-West – de Dichtersbuurt
- Noord – Vogelbuurt/IJplein
- Zuidoost – G-buurt Noord
- Oost – Indische buurt

Wat kunnen we hieruit leren?

Martin Stam en Karin Hanekroot (directeur Vrijwilligersacademie Amsterdam) openen de bijeenkomst, met een warm welkom aan alle aanwezige bewoners, gemeenteambtenaren, buurtteammedewerkers, ervaringsdeskundigen, gebiedsmakelaars en andere betrokkenen.

In een vraaggesprek met Nel Winkel, programmamanager en initiatiefnemer van de aanpak in 2018, vertelt zij dat het doel toen was om meer mensen te bereiken voor de Amsterdamse schuldhulpverlening, en de leefwereld van mensen te betrekken.

De missie van een schuldenvrije buurt draait niet om dienstverlening alleen, maar is bedoeld om breed en in de praktijk te onderzoeken waar je op uitkomt als je het samen met bewoners doet.

De aanpak is nog in ontwikkeling. En gaat voorlopig nog door.. In het najaar volgt er een grotere leer bijeenkomst. Een mooi moment om stil te staan bij wat is er naar boven is gehaald en ook bij de vraag: hoe kunnen we deze resultaten borgen.

Tussenruimte

De begrippen tussenruimte en tussenpersonen wordt door alle initiatieven herkend en op eigen wijze vormgegeven.

Noord

De tussenruimte werd in Noord gemaakt door de belevingswereld van individuele burgers als uitgangspunt te nemen. Om vervolgens niet te gaan oplossen maar te bouwen aan vertrouwen en zelfvertrouwen. Mensen willen: keuzevrijheid, zelfbeschikking, onbevooroordeeld gezien worden (waardenvrij). Dit wordt vaak in het proces van het systeem (plan maken, oplossen) vergeten. Mag je ook loslaten, falen als systeemwereld? Ja, mits fouten en onvolkomenheden aan de oppervlakte en in de openbaarheid van een tussenruimte aan de orde gesteld kunnen worden. De eerste vraag aan de systeemwereld is: zijn we daartoe bereid?

In Noord werd het begrip bagagedrager geïntroduceerd voor die mensen die de schakel zijn tussen de systeem- en de leefwereld. Ervaringsdeskundigen betrekken helpt; zij kunnen uit eigen doorleefde ervaring meevoelen, meeleven en meedenken en ervoor zorgen dat mensen zich gezien voelen. Welke woorden je gebruikt is vaak bepalend voor het succes. En een nieuwe werkwijze brengt ook weer energie bij de vakmensen: het brengt de waarde weer in het werk.

Nieuw-West

In de dichtersbuurt, Slotermeer, wil de woningcorporatie Eigen Haard voor stedelijke vernieuwing het contact met bewoners herstellen. De aanpak schuldenvrije buurt is hieraan gekoppeld. De hele wijk (480 woningen) gaat plat, dus ook de sociale structuur. Men wil voor die tijd mensen bereiken, om ze te informeren en te helpen bij het inrichten van hun naaste toekomst met verhuizing etc..

De projectleider heeft in samenwerking met opbouwwerker Nouredine Amrani gezorgd voor hun zichtbaarheid in de buurt. Samen hebben ze actief de bewoners benaderd en betrokken. Ervaring en een netwerk van contacten in de buurt zijn hiervoor essentieel, net als praten met mensen, vertrouwen winnen en ruimte maken. Mensen kun je niet helpen van achter een scherm. Daarvoor is een plek, luisterend oor, trainingen en wederkerigheid nodig. Weg met de intake en registratie als je werkt vanuit de missie: de mens centraal. Geen standaard vragenlijst, maar neem zijn of haar verhaal serieus. Alleen door zo vertrouwen te kweken wordt de stap naar de hulpverlening mogelijk.

Zuidoost

Ook in Zuidoost, G-Buurt Oost was renovatie een aanleiding voor samenwerking tussen buurtteam, wpi en vrijwilligers van het Rode Kruis. De buurt kent veel meer mensen in moeilijke situaties (armoede, ongedocumenteerden) en kinderen met minder kansen. Het is lastig grip te krijgen, maar door te kijken naar diverse leefwereld van deze buurt kun je ervan leren, niet met de pet van juristen of politie, maar met een sociale pet op.

Woningbouwvereniging Rochdale heeft een empowerment centrum neergezet, een tussenruimte voor ontmoeting en tussen bewoners onderling, en met partners zoals WPI, woningbouwvereniging etc. Dit is een klankkast voor de stem van de bewoners.

De aanpak is het bezoeken van alle 960 huishoudens. Dus niet via sleutelfiguren, maar als wijk actie. De Rode Kruis vrijwilligers en de bewonerscommissies zijn de schakels. Herkenbaar is ook dat het traag gaat, veel bewoners geven niet thuis. Vertrouwen winnen door zichtbaar te zijn is belangrijk, evenals oplossen wat je tegenkomt, en niet doorverwijzen maar er voor de mensen zijn.

Oost

Firoez Azaroosh legt uit dat de initiatieven in Oost gestoeld zijn op 15 jaar traditie en enorme energie uit allerlei organisaties en vooral bewonersinitiatieven: zij zijn enthousiast om volgende stappen te nemen met elkaar.

Enthousiasme hoort bij tussenruimte. Er is de wil om veel meer vanuit de krachten van bewoners en de netwerken in hun leefwereld zaken aan te pakken. Er is bereidheid om naar elkaar te luisteren en elkaars expertise

te respecteren en te benutten. Ook, of juist, als het ingewikkeld of zwaar is.

In de tussenruimte is men 'meertalig'; zowel de taal van het systeem als de vele talen van de straat. Het gaat om nieuwe manieren van communiceren te ontwikkelen en zo misverstanden en uitsluitingen te voorkomen. Bezorgdheid is er aan beide kanten, want de cijfers liegen niet. Het gaat erom dat we het niet accepteren dat we mensen niet bereiken of helpen. Dan gaat de discussie niet meer over jij en ik en ons eigen belang en onze eigen verantwoordelijkheid, maar over hoe je die gezamenlijk maakt. In Oost hebben ze hiertoe een manifest opgesteld: in onze buurt laten we niemand meer zakken.

Het concept tussenruimte moet verder worden uitgewerkt. Veel lukt nog niet, waar heeft dat mee te maken? In de tussenruimte moet je de durf hebben om te erkennen wat je nog niet weet En daar samen achter komen om betere oplossingen te vinden

Wat heb je geleerd?

De tussenruimte

Er is veel gesproken over de tussenruimten en tussenpersonen. Zonder deze tussenruimte gaat de beweging naar een schuldenvrije buurt niet lukken. Als de bewoners het uitgangspunt zijn, vraagt dat om voorzieningen die een thuisgevoel geven, waar verschillen mogen bestaan en waar het vertrouwen in de kracht van collectieve verantwoordelijkheid kan groeien. Uitgaan van de bewoners betekent hun belevingswereld met hun dromen en zorgen als vertrekpunt nemen.

Om deze tussenruimten en tussenpersonen goed te benutten, moet je beginnen in kleine stapjes met kleinschalig werken, per buurt verschillend, voor elkaar zichtbaar en herkenbaar worden.

De tussenstap

Hoe gaan we het geleerde borgen en de volgende stappen zetten met als uiteindelijke doel een schuldenvrije buurt? Dat moet de komende tijd in plan vevat worden.

We vragen aan Nel Winkel wat zij uit de bijeenkomst heeft gehaald en wat ze concreet gaat doen nu we van de eerste ronde dit wijzer zijn geworden. Zij verwoordt de trots op de inzet en samenwerking. Ze ziet dat een idee van 4 jaar geleden nu concreet is in vier praktijken. Daarbij gaat het om de waarden, in gesprek in de tussenruimte op een

andere manier in contact komen. Hierin delen helpt ons om de volgende stap te zetten.

De kaders voor een volgende stap lijken gunstig (college en rijk). Het is geen project maar een aanpak en werkwijze met bewoners; daar gaan we voor. Vanuit alle invalshoeken, wordt het een beweging. Belangrijk is het besef dat diversiteit en kleinschaligheid belangrijke werkzame bestanddelen, waarbij instituten bij de buurt aansluiten, en niet andersom.

Nel bedankt het initiatief van Martin en Karin om dit inhoudelijk gesprek nu te voeren. Zo kunnen we overal laten zien hoe werken vanuit bewoners werkt.